

ANALÝZA

13.4.2012

KOMENTÁŘ: HRA O ČESKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ PŘES DOVOZY POTRAVIN

Předloňský čtyřicetimiliardový rekord nepadl, ale i tak byl loni deficit zahraničního obchodu České republiky s potravinami a nápoji druhý nejhlubší v historii. Jejich import převýšil hodnotu exportu o 37 miliard korun. V trendu se schodek prohlubuje neustále. Především vlivem deficitů s Evropskou unií, odkud pochází víc než čtyři pětiny potravin importovaných do ČR. Země EU jsou ale ještě významnějším odbytištěm, směřuje do nich více než devadesát procent českých potravinových exportů.

Co způsobila tato globalizační daň v podobě výrazného růstu dovozů a schodku v potravinovém zahraničním obchodě České republiky? Dlouhé roky udržovala spotřebitelskou inflaci nízko tím, že jídlo zdražovalo jen velmi málo. Od mediálně propírané nižší kvality dovážených potravin – kterou přiznaly i některé maloobchodní řetězce – abstrahujme, není v tuto chvíli statisticky uchopitelná. Na rozdíl od příznivého vlivu na inflaci však vývoj potravinových obchodů se zahraničím zasáhl v logice věci nepříznivě české zemědělství. Pro něj je účinek masivních a zvětšujících se dovozů potravin velmi tvrdý. V minulé dekádě se projevil rozsáhlou redukcí domácí živočišné produkce a více než třetinovým úbytkem pracovních míst.

Loni jsme dovezli potraviny celkem za 131 miliard, z EU za 110 miliard korun. Téměř polovinou se na dovozech potravin z EU do ČR podílí Německo a Polsko. Hodnotově sice dovážíme nejvíce ovoce a zeleniny (čtvrtina celkových importů potravin a v relaci k EU pětina), ale o nárůstech našich potravinových dovozů rozhoduje hlavně položka maso a masné výrobky. Za roky 2000 až 2011 stoupl „masný“ import ze zemí unie devětkrát (hovězího masa desetkrát, vepřového skoro patnáctkrát). Přitom celkový dovoz potravin do ČR se zvýšil jen 2,5krát. V tuzemsku stavy skotu za tu dobu klesly o šestinu, počty prasat o více než polovinu a drůbeže o třetinu. Vajec, kterých v posledních třech letech odebíráme ze zahraničí za víc než miliardu – přičemž jejich dovoz z Polska stoupl od vstupu do unie šestnáctkrát a z Německa osmačtyřicetkrát (!) –, bylo z tuzemských chovů dodáno méně o dvě pětiny. Celková živočišná produkce České republiky klesla nominálně o pětinu. Byla tak o deset miliard korun nižší než v roce 2000.

Cenová konkurenceschopnost českého zemědělství je slabší než v Evropě, proto ty levné dovozy potravin. Podepisuje se však na ní z velké části rozdílná politika zemědělských dotací.

Z pohledu spotřebitelů je jistě dobré, že tlak levných dovozů potravin držel ceny na pultech obchodů dole. Když došlo k jejich růstu, který byl v roce 2008 a koneckonců i loni výrazně vyšší než v Evropě, šel hlavně na vrub zvýšení daňových sazeb. Vlivu, který lepí díry v rozpočtu a s dovozy potravin nemá nic společného. Nízké ceny potravin jistě oceňovalo i 82 tisíc zaměstnaných v zemědělství, kteří v předchozí dekádě přišli o místa. Kolik z nich by však preferovalo spíš udržení zaměstnání? Práce nebo láce – to je oč tu běží. Výrazně deficitní potravinová bilance tento problém jen obnažila.

Drahomíra Dubská
oddělení svodných analýz

Psáno pro HN

ANALÝZA

Více na: <http://czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpotrzo041112analyza12.doc>